

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์” คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะของความไม่สอดคล้องกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาหรือความสามารถของผู้เรียน วิธีที่ใช้ในการตรวจสอบนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์มีหลายวิธีด้วยกัน อาทิเช่นวิธีของประสารและคณะ ที่ใช้การวินิจฉัยของครูร่วมกับการเปรียบเทียบคะแนนที่ ระหว่างคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนของความสามารถ ผู้เรียนที่ด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคะแนนของความสามารถตั้งแต่ -1 S.D. ลงมา (ประสาร , ชมพร และ รุจิระ, 2520: 3-5)

ในโรงเรียนต่างๆ เราอาจจะพบได้ว่ามีนักเรียนที่จัดเป็นนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ 1 ถึง 2 คน หรือมากกว่านั้น และจากการศึกษาของ อัจฉรา และ อรพินทร์ (2530: 1) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ พบว่า ปัญหาที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถหรือนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์นี้ อาจพบได้ตั้งแต่ต้นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 หรือ 2

ภาวะด้อยสัมฤทธิ์ส่งผลเสียอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของทั้งตัวบุคคลและสังคมส่วนรวมตลอดทั้งการพัฒนาประเทศ เพราะว่าเมื่อผู้เรียนไม่สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่แล้ว จะทำให้เขาเกิดความคับข้องใจและไม่พึงพอใจในตนเอง จนเป็นผลทำให้ขาดความสุขในการดำเนินชีวิต ผลเสียในด้านสังคมส่วนรวม ภาวะด้อยสัมฤทธิ์จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงระบบการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะยังไม่สามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพ และใช้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ได้ ในด้านการพัฒนาประเทศ ผลเสียของภาวะด้อยสัมฤทธิ์จะก่อให้เกิดประชากรที่ด้อยคุณภาพในการพัฒนาประเทศ และถ้าปัญหานักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ไม่ได้รับความสนใจช่วยเหลือแก้ไขด้วยวิธีที่ถูกต้อง ในช่วงเวลาอันเหมาะสม ปัญหานี้ก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นซึ่งจะเป็นการยากต่อการแก้ไขในภายหลัง

ในการเรียน “ภาษาไทย” ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นถ้านักเรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้ดี ก็จะเป็นแนวทางในการเรียนรู้วิชาอื่นได้ดีด้วยเช่นกัน และนอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นภาษาที่สื่อ ถึงความเป็นเอกลักษณ์ ประจำชาติอีกด้วย

แต่จากผลการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาของหลายหน่วยงานพบว่า ความรู้ ความสามารถ ด้านภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์และต้องได้รับการปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540: 27-28, 38-39) และในปี การศึกษา 2545 ได้มีรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการประเมินผลจะประเมินนักเรียนใน 4 ช่วงชั้น ระดับประถมศึกษาจะประเมินชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ผลการประเมินด้านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในระดับประเทศ เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2544 กับ ปีการศึกษา 2545 (ปีการศึกษา 2543 ไม่ได้ประเมินประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6) พบว่าจะแนบเฉลี่ย ปีการศึกษา 2545 ลดลงจากปีการศึกษา 2544 โดยในปีการศึกษา 2545 ผลการประเมินมีดังนี้ ผลการ ประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 รวมทุกสังกัด ระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชา ภาษาไทย เท่ากับ 51.887 และ 50.628 ตามลำดับ และมีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต้องได้รับการ ปรับปรุง ร้อยละ 21.881 และ 29.988 ตามลำดับ ผลการประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 สังกัดกรมการปกครอง ระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชาภาษาไทย เท่ากับ 50.091 และ 48.593 ตามลำดับ และมีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต้องได้รับการปรับปรุง ร้อยละ 23.815 และ 33.938 ตามลำดับ ผลการประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 สังกัดกรมการปกครอง เขต 1 ของอุดรธานี มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชาภาษาไทย เท่ากับ 48.741 และ 52.993 ตามลำดับ และมี จำนวนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต้องได้รับการปรับปรุง ร้อยละ 22.827 และ 24.055 ตามลำดับ

โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์วาราม เป็นโรงเรียนหนึ่งซึ่งสังกัดกรมการปกครอง เขต 1 ของ อุดรธานี จากการที่ผู้วิจัยได้นำผลการเรียนมาศึกษาและจากการตรวจสอบนักเรียนพบว่า ความรู้ ความสามารถด้านภาษาไทยของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ต้องได้รับการปรับปรุงด้วยเช่นกัน โดยจาก การศึกษาผลการเรียนในรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละในวิชาภาษาไทย เท่ากับ 66.09 และมี จำนวนนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2 อยู่ถึงร้อยละ 67 และจากการตรวจสอบนักเรียน ด้อยสัมฤทธิ์โดยวิธีของประสารและคณะ ผลการตรวจสอบนักเรียนทั้งระดับในชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 จำนวน 58 คน พบว่ามีนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทยจำนวน 31 คน ซึ่งเห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2 และจำนวนนักเรียนที่ด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยมีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อยเลย

การที่ผู้เรียนต้องตกอยู่ในสภาพด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น เกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย McCoach and Siegle (2003) กล่าวว่า ความด้อยสัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับปัจจัย 5 ปัจจัย ประกอบไปด้วย เจตคติต่อโรงเรียน เจตคติต่อครู การให้คุณค่ากับเป้าหมายที่ได้ แรงจูงใจ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง อูมาพร (2543: 8, 48-49) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมี 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ 1. ตัวผู้เรียนเอง 2. ครอบครัว และ 3. โรงเรียน ซึ่งปัจจัยที่ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุดคือปัจจัยของตัวผู้เรียน และอูมาพรยังได้กล่าวว่าปัจจัยจากตัวผู้เรียนส่วนหนึ่งเกิดจากตัวผู้เรียนขาดระเบียบแบบแผนในการเรียนที่ถูกต้อง คือขาดกลยุทธ์ในการเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมนั่นเอง วิทยากร (2544: 7) ได้ให้ความเห็นว่า ความสำเร็จในการเรียน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเรียนหนักเท่านั้น กลยุทธ์การเรียนที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน ยุดา และ ฌัฐพงศ์ (2546) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ในการเรียนว่าเป็นแนวทางในการเรียนรู้อย่างถูกวิธี ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน Zimmerman (1989) และ Pintrich (1995) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ในการเรียนว่าเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ซึ่งจะส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจ สมาธิ และสิ่งที่เอื้อต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เห็นได้ว่ากลยุทธ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ซึ่งถ้าผู้เรียนมีการใช้กลยุทธ์ในการเรียนที่เหมาะสมย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า ผู้เรียนคนนั้นจะไม่ตกอยู่ในสภาพด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างแน่นอน

เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์เป็นกลุ่มหนึ่งที่ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วนักเรียนกลุ่มนี้ไม่ได้ขาดความสามารถทางสติปัญญาในการเรียน และเมื่อกลยุทธ์ในการเรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาโปรแกรมกลยุทธ์ในการเรียนขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมผลการเรียนให้กับผู้เรียนที่ด้อยสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลยุทธ์ในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดของหลายๆ ท่าน อาทิเช่น จากแนวคิดของวิทยากร (2544: 7) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์ที่จะช่วยส่งเสริมในการเรียนประกอบไปด้วย รู้จักทำตารางเวลา อ่านทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ จดบันทึกเนื้อหาไว้ทบทวนภายหลัง มีการท่องจำหนังสือ รู้จักเตรียมตัวสอบ จากกองวิจัยทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ที่ได้ทำการศึกษาว่าองค์ประกอบกลยุทธ์ในการเรียนใดบ้างที่นักเรียนเรียนดีใช้ พบว่า นักเรียนเรียนดีจะมีการกำหนด เวลาเรียนหรือวางแผนการเรียน ทบทวนบทเรียน

ด้วยการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ และรู้วิธีเรียนให้เข้าใจและจดจำได้เร็ว เช่น การจดโน้ตสาระสำคัญ ดังนั้นโปรแกรมนี้จะพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนให้กับผู้เรียน 6 ด้านด้วยกัน คือ 1) การสอนให้นักเรียนจัดทำตารางเวลา 2) ให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากห้องสมุดในการค้นคว้าหาข้อมูล 3) สร้างนิสัยรักการอ่าน 4) ให้นักเรียนเรียนรู้ประโยชน์ของการจดบันทึกและวิธีการจดบันทึก 5) ให้นักเรียนเรียนรู้เทคนิคการจำ และ 6) ให้นักเรียนรู้วิธีการเตรียมตัวสอบ และกระบวนการที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนให้กับผู้เรียน คือกระบวนการแนะแนวกลุ่ม เพราะกระบวนการแนะแนวกลุ่มถือได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการช่วยเหลือบุคคล ให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ในทุกด้าน สามารถนำศักยภาพของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมได้ และประโยชน์ของการแนะแนวกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะในการตัดสินใจที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตมากขึ้น นอกจากนี้พลังกลุ่มที่เกิดจากสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสมาชิกจะก่อให้เกิดแรงผลักดันนำพาสมาชิกในกลุ่มให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์วราราม จังหวัดอุดรธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์วราราม จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำไปช่วยในการจัดโครงการพัฒนานักเรียนต่อไป
2. ได้โปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน ที่ใช้พัฒนากลยุทธ์ในการเรียนให้แก่ นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์วราราม จังหวัดอุดรธานี

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่สนใจ ได้นำโปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในขอบเขตดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 58 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวม 16 ครั้ง
4. ตัวแปรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 4.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน
 - 4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 5.1 โปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน
 - 5.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย

5.3 แบบทดสอบ DAP (Draw A Person: A Quantitative Scoring System)

นิยามศัพท์

1. โปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน หมายถึง โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนให้แก่สมาชิกกลุ่ม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และเอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย โปรแกรมนี้จะพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนให้กับผู้เรียน 6 ด้านด้วยกัน คือ 1) การสอนให้นักเรียนจัดทำตารางเวลา 2) ให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากห้องสมุดในการค้นคว้าหาข้อมูล 3) สร้างนิสัยรักการอ่าน 4) ให้นักเรียนเรียนรู้ประโยชน์ของการจดบันทึกและวิธีการจดบันทึก 5) ให้นักเรียนเรียนรู้เทคนิคการจำ และ 6) ให้นักเรียนรู้วิธีการเตรียมตัวสอบ ประกอบไปด้วยกิจกรรมจำนวน 16 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์
2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี
3. นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี ที่มีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติขึ้นไป แต่มีคะแนนสอบปลายภาควิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50
4. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน
5. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิวราราม จังหวัดอุดรธานี ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียน

6. ความสามารถทางสติปัญญาในระดับเกณฑ์ปกติขึ้นไป หมายถึง คะแนนจากการวัดด้วยแบบทดสอบ DAP (Draw A Person: A Quantitative Scoring System) แล้วได้คะแนนมาตรฐานของแบบทดสอบ DAP ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ หมายถึง คะแนนความรู้ความสามารถในวิชาภาษาไทยของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากการสอบปลายภาค ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548